

INFORMAȚIA ELECTRONICĂ VERSUS TIPĂRITĂ: VIZIUNEA UTILIZATORULUI BIBLIOTECII ȘTIINȚIFICE MEDICALE USMF “NICOLAE TESTEMIȚANU”

Svetlana ERHAN, șef secție

ORCID ID: 0009-0004-3539-2929

Mariana GORE, bibliotecară principală

ORCID ID: 0009-0006-1318-0575

Violeta CONDRAT, bibliotecară principală

ORCID ID: 0009-0002-6833-9265

Larisa SOLOMON, bibliotecară principală

ORCID ID: 0009-0008-3240-0435

Biblioteca Științifică Medicală

USMF „Nicolae Testemițanu”

Rezumat. În contextul digitalizării accelerate, Biblioteca Științifică Medicală (BȘM) urmărește adaptarea serviciilor la necesitățile informaționale reale ale utilizatorilor. Studiul analizează preferințele acestora privind utilizarea resurselor tipărite versus electronice, prin aplicarea unui chestionar structurat. Rezultatele evidențiază prevalența unui model hibrid de acces la informație: 60% dintre respondenți utilizează concomitent formatele tipărit și electronic, 23% optează exclusiv pentru resursele tipărite, iar 17% preferă formatul electronic. Rezultatele studiului vor contribui la îmbunătățirea colecțiilor și serviciilor oferite de Bibliotecă, în conformitate cu preferințele și necesitățile de informare reale ale utilizatorilor.

Cuvinte-cheie: informație electronică, informație tipărită, resurse informaționale.

Abstract. In the context of accelerated digitalization, the Medical Scientific Library (MSL) aims to adapt its services to the real informational needs of its users. This study analyzes their preferences regarding the use of printed versus electronic resources through the application of a structured questionnaire. The results highlight the prevalence of a hybrid model of information access: 60% of respondents use both print and electronic formats simultaneously, 23% rely exclusively on printed resources, and 17% prefer the electronic format. The findings of the study will contribute to improving the Library's collections and services in accordance with users' actual preferences and informational needs.

Keywords: electronic information, print information, information resources, users' information needs.

Introducere

Procesul de digitalizare accelerată din ultimele decenii a generat transformări semnificative în structura și funcția bibliotecilor academice, inclusiv în cele din domeniul medical. Accesul extins la resurse electronice, dezvoltarea platformelor online și apariția unor modele educaționale bazate pe informație digitală au modificat fundamental comportamentele informaționale ale utilizatorilor și politicile de gestionare a colecțiilor. În acest nou ecosistem informațional, bibliotecile sunt nevoite să regândească echilibrul dintre resursele tipărite și cele electronice, în funcție de specificul disciplinar, necesitățile comunității academice și condițiile tehnologice existente.

Studiul de mai jos a fost realizat cu scopul de a determina gradul de utilizare a informației în funcție de format. Metoda utilizată a fost anchetarea directă a unui eșantion constituit din 100 de respondenți, folosind ca instrument chestionarul care a cuprins 15 întrebări și a urmărit identificarea raportului dintre utilizarea resurselor electronice și tipărite, gradul de utilizare, nivelul de satisfacție și capacitatea de gestionare a informației. Rezultatele studiului vor contribui la îmbunătățirea colecțiilor și serviciilor oferite de Bibliotecă, în conformitate cu preferințele și necesitățile de informare reale ale utilizatorilor.

Profilul utilizatorilor BȘM

Analiza statutului profesional și a gradului de utilizare a serviciilor bibliotecii arată că majoritatea respondenților (75%) sunt studenți, grupați predominant în intervalul de vârstă 16–24 ani (37%), iar alți 15% sunt rezidenți, încadrați în categoria 25–34 ani. Această categorie de utilizatori frecventează biblioteca în proporție de 70%, fie zilnic (28%), fie săptămânal (42%).

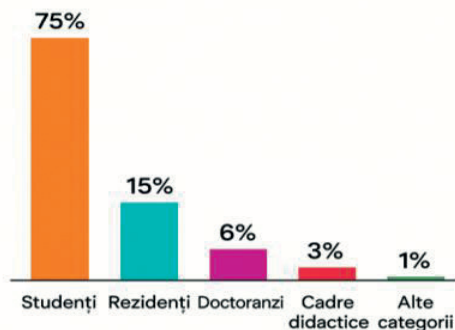

Fig. 1. Statut utilizator

Pentru acești utilizatori, biblioteca este un spațiu de informare și documentare, oferind acces la resurse informaționale de profil medical și farmaceutic.

Un procent cumulativ de 9% dintre respondenți sunt doctoranzi și cadre didactice, grupați preponderent în categoria de vârstă 35–54 ani (25%). Aceștia utilizează biblioteca în mod regulat, însă cu o frecvență mai redusă – predominant săptămânal sau lunar (20%).

Biblioteca servește ca spațiu de informare și documentare și suport în activitățile didactice și de cercetare, mai ales prin accesul la resurse electronice, reviste științifice și publicații de specialitate.

Utilizarea resurselor informaționale oferite de BȘM

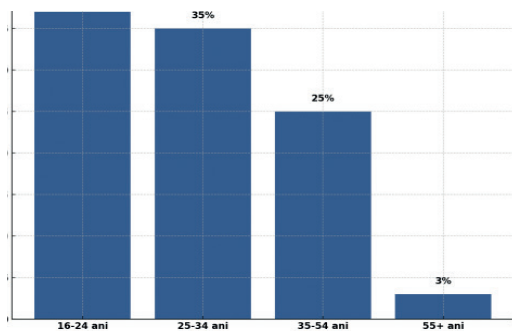

Fig. 2. Categorișirea utilizatorilor după vârstă

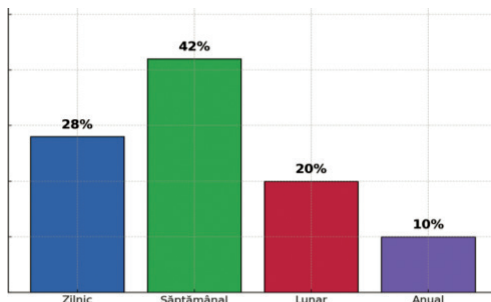

Fig. 3. Frecvența utilizării bibliotecii de către utilizatori

Rezultatele obținute evidențiază un nivel ridicat de familiarizare cu resursele informaționale disponibile: 85% dintre respondenți cunosc accesul dual (tipărit–electronic), în timp ce 15% manifestă o cunoaștere parțială, fapt ce evidențiază necesitatea unor campanii suplimentare de promovare și instruire.

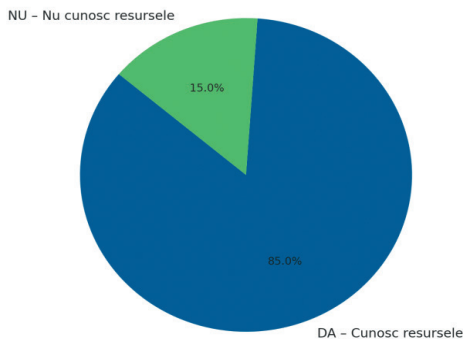

Fig. 4. Gradul de familiarizare cu resursele oferite de BȘM

În privința resurselor informaționale accesate cel mai frecvent, datele arată o preferință dominantă pentru resursele electronice: baze de date (65%), cărți electronice (55%), reviste electronice (52%) și resursele multimedia (30%) sunt cele mai utilizate pentru cercetare și studiu individual. Totodată, produse informaționale electronice create de BȘM (28%), precum Biblioteca Electronică Didactică sau Repozitoriul Instituțional, sunt intens accesate de studenți și cadrele didactice.

Pe de altă parte, cărțile tipărite (48%), revistele tipărite (20%) și edițiile de referință (15%) continuă să fie importante în formarea teoretică și practică, mai ales pentru disciplinele de bază.

Tendința actuală este clar orientată spre digitalizare, însă menținerea unui fond tipărit solid rămâne o condiție necesară pentru susținerea calității educației, cercetării medicale și practicii medicale.

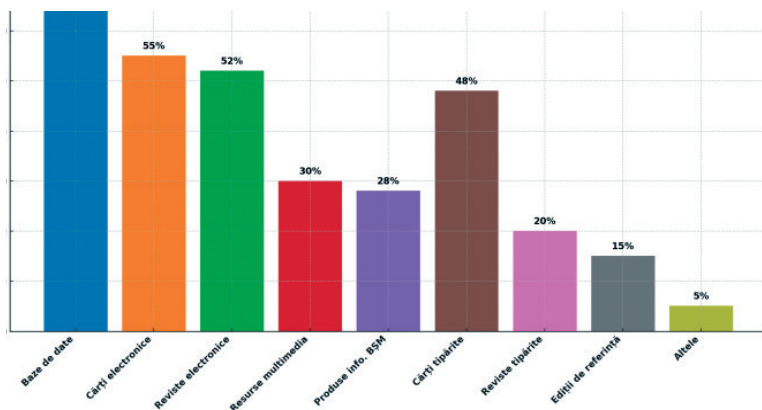

Fig. 5. Resurse informaționale accesate cel mai frecvent

Preferințele utilizatorilor privind formatul resurselor informaționale

Rezultatele cercetării confirmă prevalența unui model informațional hibrid: 60% dintre respondenți preferă utilizarea concomitentă a resurselor electronice și tipărite. 17% dintre respondenți preferă formatul electronic, iar 23% preferă formatul tipărit.

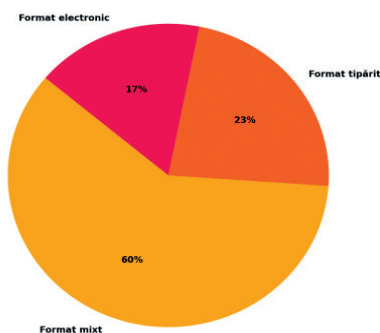

Fig. 6. Preferințele utilizatorilor privind formatul resurselor informaționale.

Argumentele invocate includ confortul lecturii (65%), eficiența în memorizare (55%), dar și accesul exclusiv la anumite tipuri de resurse indisponibile în format digital (40%). Alte motive invocate sunt independența față de conexiunea la internet (30%) și nevoia redusă de competențe digitale (20%). Deși acest segment este minoritar, el evidențiază necesitatea conservării resurselor tradiționale în colecțiile bibliotecii.

Dacă preferați resursele tipărite, indicați principalele motive?

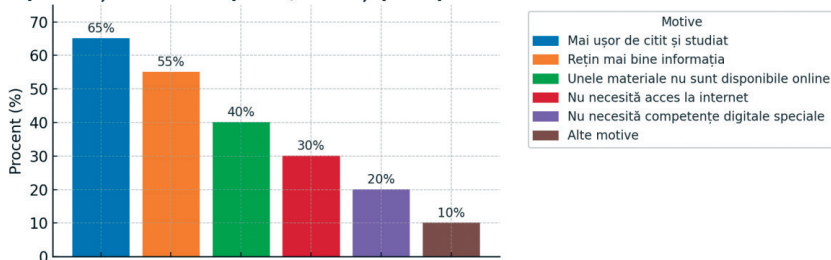

Fig. 7. Preferințele pentru formatul tipărit, motivele

Importanța resurselor tipărite este confirmată și de percepția utilizatorilor asupra utilității acestora. Evaluarea realizată pe o scală de la 1 la 5 a arătat că 55% dintre respondenți consideră aceste resurse drept „utile” sau „extrem de utile” (scoruri 4 și 5), în timp ce 28% le apreciază drept „acceptabile” (scor 3). Doar 17% au exprimat o percepție rezervată (scoruri 1 și 2), sugerând o preferință clară pentru mediul digital. Această distribuție indică o evaluare echilibrată a valorii suportului tipărit, care continuă să dețină un rol semnificativ în procesul educațional.

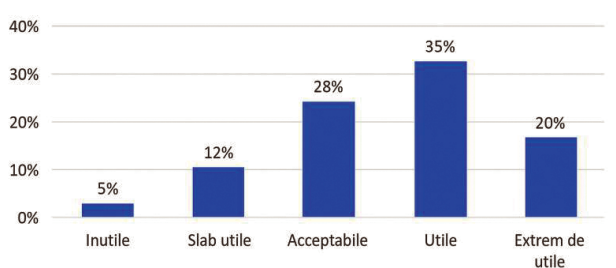

Fig. 8. Aprecierea utilității resurselor tipărite în satisfacerea necesităților de informare ale utilizatorilor BȘM, scala de la 1 la 5

Chestionarul aplicat utilizatorilor Bibliotecii Științifice Medicale a USMF „Nicolae Testemițanu” a evidențiat o serie de factori motivaționali ce determină preferința pentru resursele electronice. Principalele avantaje menționate au fost: posibilitatea de a căuta și gestiona eficient informațiile (72%), accesibilitatea crescută (68%) și actualitatea conținutului (61%).

Aspecte precum operativitatea (54%) și costurile mai reduse comparativ cu resursele tipărite (49%) completează profilul utilizatorului modern, care valorifică soluțiile rapide, accesibile și eficiente. Interactivitatea (32%) și impactul redus asupra mediului (27%) au fost menționate într-o măsură mai mică, indicând că dimensiunile tehnologice și ecologice ale resurselor electronice, deși relevante, sunt secundare în raport cu avantajele indicate.

Categoria „alte motive” (aproximativ 4%) a inclus observații precum portabilitatea dispozitivelor, economisirea spațiului fizic, partajarea facilă a informațiilor și confortul utilizării platformelor digitale – elemente care consolidează ideea că flexibilitatea și adaptabilitatea resurselor electronice sunt tot mai valorificate în mediul academic medical.

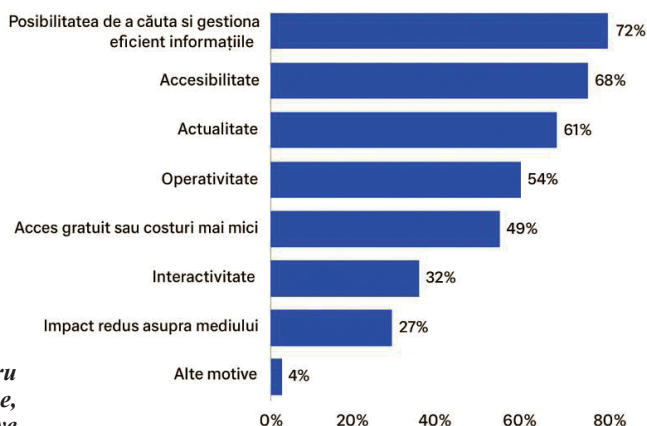

Fig. 9. Preferințele pentru resursele electronice, principalele motive

În ceea ce privește frecvența utilizării, datele arată că resursele electronice sunt parte esențială a activității didactice și de cercetare: 46% dintre respondenți le utilizează întotdeauna, iar 38% deseori. Această majoritate (84%) evidențiază nivelul ridicat de familiaritate cu mediul digital și consolidarea resurselor electronice ca instrumente indispensabile în procesul educațional. Doar 13% folosesc aceste resurse rareori, iar 3% niciodată, indicând un segment restrâns de utilizatori care, din motive diverse, nu au utilizat aceste resurse în practica academică.

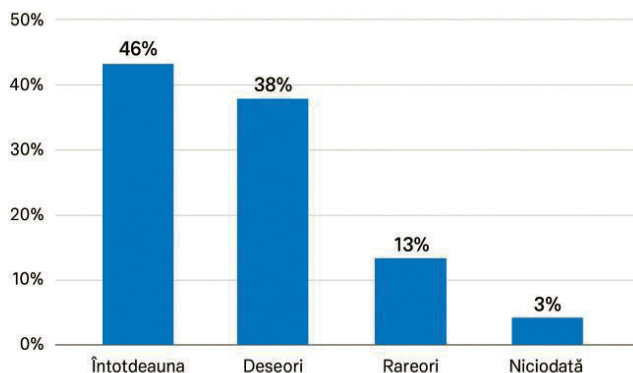

Fig. 10. Frecvența utilizării resurselor informaționale electronice în procesul educațional și de instruire.

Evaluarea accesibilității resurselor electronice, realizată pe o scală de la 1 (inaccesibil) la 5 (foarte accesibil), confirmă această integrare pozitivă: 77% dintre respondenți au acordat scoruri de 4 și 5, subliniind eficiența infrastructurii digitale puse la dispoziție de bibliotecă. Scorurile moderate (15%) pot reflecta aspecte contextuale, precum limitări tehnice temporare, în timp ce evaluările puțin accesibile sau inaccesibile (8%) semnalează posibile bariere, care merită investigate în vederea îmbunătățirii serviciilor.

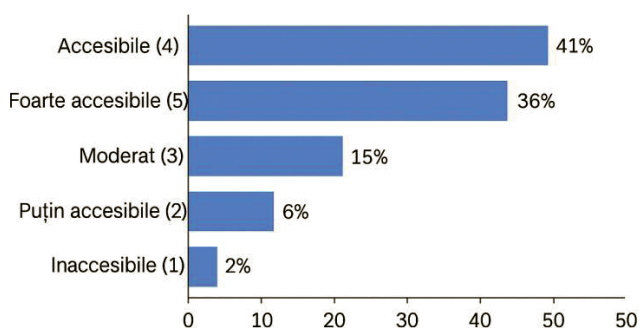

Fig. 11. Accesibilitatea resurselor informaționale electronice, scala 1-5.

Acești indicatori relevă un nivel înalt de transformare digitală a serviciilor de informare oferite de bibliotecă și o receptivitate crescută a utilizatorilor față de resursele electronice.

Satisfacția utilizatorilor și perspectivele de dezvoltare a colecțiilor bibliotecii

Evaluarea satisfacției utilizatorilor privind resursele informaționale oferite de Biblioteca Științifică Medicală reprezintă un indicator esențial în analiza calității serviciilor oferite și a direcțiilor de dezvoltare. Analiza răspunsurilor relevă o percepție pozitivă privind diversitatea și actualitatea resurselor existente. Astfel, 81% dintre respondenți s-au declarat foarte mulțumiți și mulțumiți, ceea ce reflectă aprecierea generală a utilizatorilor față de eforturile constante ale bibliotecii de a menține un fond documentar relevant, actualizat și adaptat necesităților de informare ale comunității academice.

Categoria neutră (19%) semnalează existența unor așteptări suplimentare, fie legate de o actualizare mai rapidă a conținutului, fie de extinderea acoperirii în anumite arii tematice. Este totuși notabil faptul că nu s-au înregistrat răspunsuri rezervate (nemulțumit sau foarte nemulțumit), ceea ce subliniază un nivel de încredere în serviciile bibliotecii și validarea orientării sale strategice.

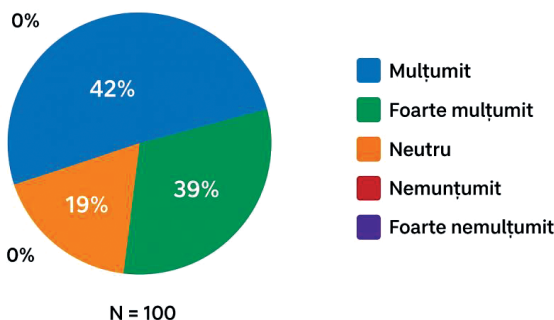

Fig. 12. Gradul de satisfacție privind utilizarea resurselor informaționale ale BȘM

În ceea ce privește opinia utilizatorilor privind necesitatea achiziției de resurse, utilizatorii manifestă o preferință clară pentru achiziția ambelor formate – tipărit și electronic. Pentru 90% dintre respondenți, această abordare reprezintă o necesitate, fiind apreciată ca foarte importantă.

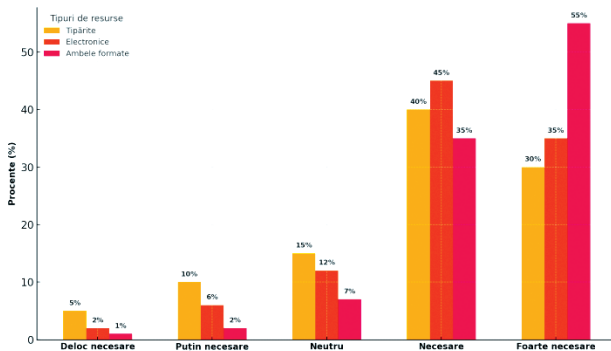

Fig. 13. Opinia utilizatorilor BȘM privind necesitatea achiziției de resurse.

Referitor la perspectiva privind utilizarea resurselor în viitorul apropiat, datele indică o orientare clară a modelului hibrid. Resursele electronice (17%) și cele exclusiv tipărite (14%) ocupă poziții secundare, menținându-și totuși relevanța pentru anumite categorii de utilizatori și activități specifice.

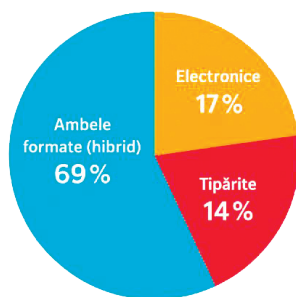

Fig. 14. Resursele informaționale cele mai utilizate în viitorul apropiat.

Cultura informației a utilizatorilor BȘM

Datele obținute relevă că 64% dintre utilizatori posedă competențe de regăsire a informației în resurse electronice medicale, în timp ce 36% necesită instruire suplimentară. Interesul ridicat pentru participarea la sesiuni de instruire (peste 80%) confirmă rolul strategic al BȘM în dezvoltarea competențelor informaționale.

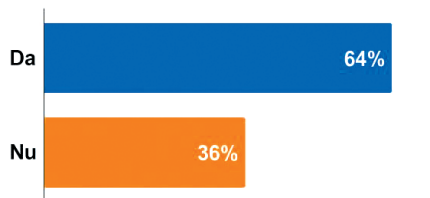

Fig. 15. Competențe privind regăsirea informației în resursele electronice de profil medical și farmaceutic.

Întrebați dacă au beneficiat anterior de instruire sau asistență informațională, 41% dintre utilizatori au răspuns afirmativ, în timp ce 37% nu au beneficiat de acest tip de suport, iar 22% nu cunosc existența acestui serviciu. Aceste date evidențiază două aspecte importante: pe de o parte, impactul pozitiv al activităților de formare desfășurate de bibliotecă; pe de altă parte, necesitatea consolidării strategiilor de promovare a acestor servicii, în vederea sporirii vizibilității și accesibilității lor pentru toate categoriile de utilizatori.

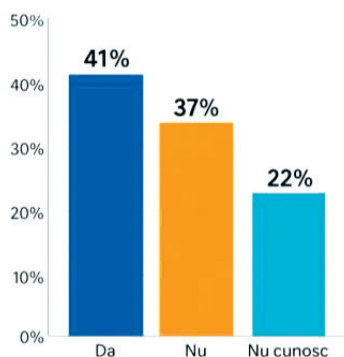

Fig. 16. Participarea utilizatorilor BȘM la activități de instruire

Suportul pentru instruire este, de altfel, clar exprimat de utilizatorii fără competențe informaționale: peste 80% dintre aceștia își manifestă interesul de a participa la sesiuni de instruire. În contrast, 19,4% nu consideră necesară instruirea, posibil din dorința de autoformare sau că, instrumentele existente sunt suficient de intuitive.

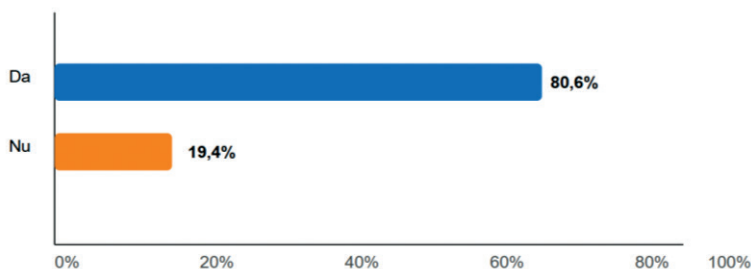

Fig. 17. Opinia utilizatorilor privind participarea la activități de instruire.

Direcții strategice pentru consolidarea serviciilor bibliotecii în contextul utilizării resurselor tipărite și electronice

Opiniile exprimate de utilizatori reflectă așteptări clare, în baza cărora pot fi definite direcții strategice pentru consolidarea și extinderea serviciilor oferite de Bibliotecă.

Optimizarea echilibrului tipărit–electronic în dezvoltarea colecțiilor

Deși colecțiile electronice sunt bine reprezentate, utilizatorii subliniază necesitatea unei actualizări constante a fondului tipărit, în paralel cu extinderea accesului la baze de date specializate, reviste cu factor de impact și materiale de studiu recent apărute. Strategia viitoare va trebui să vizeze o politică de achiziții integrată, bazată pe analiza necesităților reale.

Consolidarea infrastructurii pentru acces unificat, mobil

Accesul la distanță este funcțional, însă se recomandă extinderea funcționalităților tehnice (ex. autentificare unică, interfețe intuitive, instrumente de căutare) pentru a asigura o experiență adaptată mobilității academice și mediului digital dinamic.

Instruirea utilizatorilor reprezintă un serviciu consolidat al bibliotecii, însă direcțiile viitoare vizează diversificarea formatelor, integrarea și dezvoltarea de conținut asincron (tutoriale, module e-learning), în vederea trecerii către suportul informațional personalizat.

Concluzii

Biblioteca rămâne un spațiu informațional multifuncțional, capabil să asigure acces echitabil la resurse în formate multiple, să susțină procesele educaționale, de cercetare și practică medicală și să ofere servicii orientate spre formarea continuă a culturii informației a utilizatorilor.

1. Menținerea unui echilibru funcțional între colecțiile tipărite versus electronice

Deși resursele electronice sunt frecvent utilizate și apreciate pentru accesibilitate, actualitate și flexibilitate, suportul tipărit continuă să fie valorificat în contexte specifice de învățare. Rezultatele indică o preferință majoritară pentru modelul hibrid, ceea ce impune menținerea și dezvoltarea echilibrată a ambelor tipuri de resurse.

2. Adaptarea colecțiilor la necesităților de informare reale a utilizatorilor.

Accesul frecvent la baze de date, cărți și reviste electronice, dar și la materialele tipărite (manuale, atlase, ghiduri clinice etc.) subliniază diversitatea necesităților de

informare. Se recomandă ajustarea politicii de achiziții și dezvoltare a colecțiilor bibliotecii pe baza analizei gradului de utilizare contextuală a fiecărui format (de exemplu, resurse digitale pentru documentare rapidă, resurse tipărite pentru studiu aprofundat).

3. Continuarea formării culturii informației a utilizatorilor.

Datele relevă existența unui segment de utilizatori care nu dețin competențe solide de regăsire și exploatare a resurselor electronice. Interesul acestora pentru instruire susține necesitatea dezvoltării abilităților informaționale prin organizarea continuă a diverselor activități de instruire: sesiuni interactive, ateliere practice, tutoriale, asistență personalizată etc.

4. Promovarea activă a serviciilor și creșterea vizibilității resurselor

Un procent important dintre respondenți nu cunosc toate resursele disponibile sau serviciile de suport oferite de bibliotecă. Această realitate sugerează necesitatea unor campanii de promovare constante, prin multiple canale (online, fizic, în cadrul cursurilor), menite să crească gradul de conștientizare și utilizare a resurselor informaționale.

5. Orientarea serviciilor către necesitățile specifice fiecărei categorii de utilizatori

Preferințele variază în funcție de profilul academic. În acest context, serviciile oferite trebuie să fie flexibile și diferențiate, adaptate profilului informațional al fiecărei categorii de utilizatori.

Viitorul bibliotecii depinde de capacitatea sa de a se reinventa constant. Doar printr-o permanentă adaptare la necesitățile utilizatorilor, biblioteca va rămâne fidelă misiunii sale educaționale și informaționale.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. AMIRTHARAJ, A. D. Preferences for printed books versus E-books among university students in a Middle Eastern country. *Heliyon*. Online. 2023, vol. 9, no. 12, pp. 1-10. Disponibil la: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S240584402303983X> [accesat 2025-06-19].
2. BLUMMER, Barbara and Jeffrey M. KENTON. A systematic review of E-Books in academic libraries: access, advantages, and usage. *New Review of Academic Librarianship*. Online. 2018, vol. 26, no. 1, pp. 79-109. Disponibil: <https://doi.org/10.1080/013614533.2018.1524390> [accesat 2025-06-19].
3. CARLI, Spina and Rebecca ALBRECHT OLING. *Digital accessibility handbook for libraries*. Online. Chicago: ALA, 2025, 279 p. ISBN 979-8-89255-314-8(PDF). Disponibil: https://books.google.md/books?hl=en&lr=&id=PYCWEQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=Digital+Accessibility+Handbook+for+Libraries&ots=-Rb6N_BEMi&sig=phBREohJW72Phcuy1WIVkZpKgXE&redir_esc=y#v=onepage&q=Digital%20Accessibility%20Handbook%20for%20Libraries&f=false [accesat 2025-06-19].
4. HALLOUMEH, K. A. and J. M. JIRJEES. Electronic versus print journals in academic libraries in Abu Dhabi: preference & problems. *Advances in Journalism and Communication*. Online. 2016, vol. 4, no. 4, pp. 113-126. Disponibil: <https://www.scirp.org/journal/paperinformation?paperid=72752> [accesat 2025-06-19].
5. ZIMING, Liu. Print vs. electronic resources: a study of user perceptions, preferences, and use. *Information Processing & Management*. Online. 2006, vol. 42, no. 2, pp. 583-592. ISSN 0306-4573. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2004.12.002> [accesat 2025-06-19].